

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ DEL PLA DIRECTOR DEL PARC DEL CASTELL DE L'ORENETA

ACTA DE LA SESSIÓ INICIAL DE PRESENTACIÓ I DEBAT

Dia i hora: 13 de desembre de 2022 a les 18 h

Lloc: Centre Residencial de Sant Joan de Déu. C/ Hort de la Vila, 46.

1. ASSISTEIXEN A LA SESSIÓ LES SEGÜENTS PERSONES EN REPRESENTACIÓ DE:

Per part de l'Ajuntament de Barcelona:

- Max Canher, Conseller de Barcelona En Comú
- Francesc Jiménez, Gerent de l'Institut Municipal de Parc i Jardins
- Izaskun Martí, Parcs i Jardins
- Pep Baró, Cap de l'Oficina de Collserola
- Anna Feu, equip redactor del Pla Director
- Imma Sampé, Directora de Serveis a les Persones i al Territori
- Montse Fraile, Tècnica de Barri
- Joan Àngel Frigola, Cap de comunicació del Districte de Sarrià-Sant Gervasi
- Antonio Verdera, conseller PP
- Jaume Oliva, conseller Junts
- Núria Satorra, consellera ERC
- Gerard Lillo, Participació d'Ecologia Urbana
- Sandra Campos, Participació d'Ecologia Urbana
- Anna Sánchez, Participació d'Ecologia Urbana
- Eva Albaladejo, Democràcia Activa
- Xavi Tercero, Quòrum
- Obdulia Domínguez, Quòrum

Els ponents de la taula rodona:

- Joan Sarsanedas, tècnic de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins
- Raimon Roda, director gerent del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola
- Eduardo Saiz, AVV Sarrià
- Joan Morera, vicepresident del Centre d'Estudis de Modelisme i Vapor de Barcelona /Tren de l'Oreneta
- Dolors Bastida, directora de l'Institut Escola Costa Llobera

Per part de la ciutadania, entitats i col·lectius: 15 persones

- AVV Sarrià

- AVV de Pedralbes
- Trenet de l'Oreneta
- AFA IES Costa Llobera
- CEM Can Caralleu
- Institut Escola Costa Llobera
- Plataforma Amigues i amics del Parc de l'Oreneta
- Veïns i veïnes que participen a títol individual.

2. INTRODUCCIÓ A LA SESSIÓ

Antecedents: El procés participatiu que ara iniciem acompanya la redacció del Pla Director per a la Gestió i Conservació del Parc del Castell de l'Oreneta. Aquest Pla Director es concep com una eina que permeti optimitzar, reforçar i millorar les estratègies per a la gestió i conservació del parc i el seu patrimoni natural i construït. Per tot això, l'objectiu principal del procés de participació és fomentar el debat i el sentit de pertinença sobre les accions que s'acabin duent a terme. Les **anteriors trobades** que s'han celebrat del procés són les següents:

- Presentació del procés al Consell de Barri de Sarrià (14 de novembre)
- Sessió de constitució de la Comissió de Seguiment del procés (23 de novembre)

Objectiu d'aquesta sessió: donar el tret de sortida al procés participatiu. Per aquest motiu, s'han previst diverses intervencions, amb diversos punts de vista, sobre les característiques i

usos del parc. Amb aquestes intervencions el que es busca és **compartir experiències i assentar el punt de partida del debat del procés participatiu**

Format de la sessió: es preveu un format de "taula rodona" i debat entre les persones de la taula i les persones assistents. Les intervencions dels ponents de la taula tenen una durada entre 7 i 10 minuts. Tot seguit s'obre un torn de paraules que dura uns 45 minuts.

Moderació de la sessió: Xavier Tercero, Quòrum Consultors

Ordre del dia:

18.00 h Benvinguda institucional (Francesc Jiménez, gerent de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins i Max Cahner, conseller del Districte de Sarrià-Sant Gervasi)

18.10 h Taula rodona amb diferents visions del Parc:

- Joan Sarsanedas, de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins
- Raimon Roda, director gerent del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola
- Eduardo Saiz, AVV Sarrià
- Joan Morera, Centre Estudis Modelisme Vapor Barcelona (El Tren de l'Oreneta)
- Dolors Bastida, directora de l'Institut Escola Costa Llobera

19 h Explicació del Pla Director (Anna Feu, Feu Godoy Arquitectura)

19.20 h Torn obert de paraules

20.00 h Tancament de la sessió

Observacions: Es recorda als assistents que es pot fer arribar la documentació o informació que vulguin aportar, perquè l'estudi i l'equip redactor, al correu procesparticipatiu@bcn.cat. En cas de disposar d'informació oral, caldrà que els assistents interessats a proporcionar-la ens donin les seves dades de contacte per tal de poder-los entrevistar al mes de gener després de festes

3. DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

Benvinguda institucional

- **Max Cahner**, explica que en la sessió de constitució de la Comissió de Seguiment del procés participatiu del Parc de l'Oreneta, de 23 de novembre, i en el darrer Consell de Barri de Sarrià, de 14 de novembre, es va presentar el procés participatiu. Es faran diferents sessions i la d'avui és la primera. Avui tenim representació de diferents entitats de Sarrià i de Pedralbes, del director del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola, tècnics de districte i de diferents àrees de l'Ajuntament. Avui es contrastaran diferents visions que es poden tenir sobre el Parc de l'Oreneta i agraeix la presència als membres de la Taula Rodona.
- **Francesc Jiménez**. El Pla Director del Parc de l'Oreneta serà pioner a la ciutat de Barcelona i, en aquest sentit, es voldrà que sigui un model d'èxit per implementar-ho en altres grans parcs de la ciutat. S'ha intentat fer experiències com a la Ciutadella que té un pla director, i al Park Güell, però no són de les mateixes característiques que el Parc de l'Oreneta. El Parc de l'Oreneta serà un model de com es volen fer els Plans Directors als grans parcs de la ciutat.

Intervencions de la Taula Rodona

- **El moderador** exposa de nou què es farà en el procés de participació: jornades de passeig, entrevistes, tallers i una gran jornada oberta a tot el veïnat dels entorns del Parc. Amb la jornada d'avui es comença a dotar de contingut el procés de participació del Pla Director del Parc de l'Oreneta.
- **Un membre de la Plataforma Amics i Amigues del Parc de l'Oreneta** es queixa per no haver estat convidat el seu col·lectiu a la Taula Rodona. El moderador de la Taula Rodona afegeix que el seu desacord constarà en l'acta i el convida a ser la

primera paraula que es doni un cop acabi la Taula Rodona i la presentació del Pla Director.

- **Joan Sarsanedes, de Parcs i Jardins.** Explica el manteniment que es fa del Parc. A la zona hi ha una brigada de jardineria que consta de 9 persones, mantenen 16 hectàrees del Parc l'Oreneta. Aquest parc és un connector de Collserola amb la ciutat. Parlem d'un parc d'alt interès natural i la vegetació principalment és pròpia de la zona mediterrània. Cal destacar que la part alta del parc és rica en ginesta. Es fa un manteniment del parc basat en la poda naturalitzada, no es fa una tallada molt profunda, es respecta la florificació i els fruits per als ocells que hi viuen. Aquesta poda no es fa entre març i juliol, que és quan els ocells crien, i allà poden fer els nius. Un cop l'any s'elimina la vegetació d'espècies invasores. Barcelona n'és un focus d'entrada i el Parc n'és un front per parar aquestes espècies abans que arribin a Collserola. Es fa també un desbrossament 2-3 cops a l'any, al costat dels camins per deixar espai entre els arbustos, i també es fa una retirada de la vegetació seca. Aquest estiu la vegetació ha patit molt per la sequera. En els períodes de pluja s'arrosegaven sediments i la brigada els recollia i els tornava a la part alta. Amb els nous paviments, ja no s'arrossega tant de sauló i, per tant, aquesta vegada no s'ha de fer tantes vegades. Els diferents espais del Parc, de dilluns a divendres, són força utilitzats per les escoles de l'entorn; els caps de setmana és usat per les famílies i per les nits hi ha presència de joves que fan botellots i es generen desperfectes. Un cop per setmana se'n fa una revisió perquè es reparin incidències.
- **Raimon Roda del Consorci del Parc de Collserola.** El Parc Natural de la Serra de Collserola té 1.300 hectàrees. Des de l'any 2010 és parc natural metropolità i va obligar a canviar el pla especial que en preveu l'àmbit funcional. L'actual Pla Especial de Collserola (PEPNAT) estableix un nou planejament i recull la voluntat que el parc baixi a la ciutat i no que la ciutat ocupi el parc. El Parc de Collserola és principalment un parc forestal excepte una part petita. Un dels reptes del Parc de Collserola, i també hauria de ser del Parc de l'Oreneta, és la connectivitat ecològica amb altres espais verds de la ciutat. Un altre repte és reforçar els valors ecològics al voltant del parc, movent la tensió cap a fora de l'àmbit del parc. No es tracta d'expulsar els usos del parc, sinó d'ordenar-los. Hi ha una regulació dels usos de lleure i el Pla Especial preveu que el Parc de Collserola sigui susceptible de tenir equipaments de suport al parc, que les entrades al Parc puguin situar-se més avall, establir nous circuits d'entrada i sortida a Collserola, l'homogeneïtzació de la cartelleria, etc.
- **Eduardo Saiz de l'AVV de Sarrià.** Vol reforçar el fet que al Parc de l'Oreneta es donen microespais que reproduïxen espais de Collserola i del bosc mediterrani. La part alta del Parc de l'Oreneta sembla una zona sabanoide de Collserola. L'orografia del Parc de l'Oreneta permet distingir espais d'ombra i de sol i, per tant, hi ha una multitud de racons ecològics i de vegetació. Cal donar-li la importància com a espai de transició entre Collserola i la ciutat. L'arbrat és mixt, amb diferents microambients, i cal destacar el patrimoni cultural i arquitectònic del Parc, sense oblidar que va ser una finca on hi ha restes arquitectòniques d'una finca agrícola de finals del XIX i que és igual d'important que la part verda del parc. El Parc de l'Oreneta també compta amb altres elements patrimonials: una mina de la que surt aigua, fonts, murs, escalinates, etc. Apunta que aquests elements patrimonials sembla que no s'hagin tingut mai compte per part de l'Ajuntament.

Elements a millorar de forma prioritària:

- Protecció jurídic-administrativa: hi ha diferents administracions que intervenen sobre el Parc. Hi ha molts racons sotmesos a diferents regulacions i qualificacions urbanístiques i això no permet tenir una visió unitària del Parc.
- Cura de la gestió de l'aigua al Parc: és un tresor però sistemàticament va al clavegueram. Cal preservar la mina d'aigua i gestionar l'aigua del Parc d'una manera sostenible.
- Control de la mobilitat: l'ús desmesurat de la bicicleta és un element destructor i agressiu del Parc perquè la gent va frenant i hi ha regueres d'erosió i erosiona el sòl quan plou. Després de pavimentar els camins, en les pluges de setembre van endur-se molts sediments.
- Custòdia de les restes arquitectòniques.

Usos a potenciar:

- Activitats didàctiques: sobre la cultura patrimonial. Abans es feien itineraris i hi havia fulletons i informació sobre el Parc.
- Replantacions: des de l'AVV es va fer una replantació d'alzines. La participació ciutadana en aquests aspectes són importants i apunta que d'aquesta manera s'empodera els usuaris del Parc.
- Borsa de rec i renaturalitzar l'espai per a la conservació de fauna i vegetació aquàtica.
- Seguiment de dades de com es comporten les plantes.

Reptes:

- Evitar l'especulació evitant-ne la parcel·lació: observar el Parc com a una unitat. La parcel·la 27 té projectada una carretera i això preocupa l'AVV
- Frenar l'erosió de vegetació i sòl arenós i en pendent.
- Replantar amb arbust mediterrani, que hauria de ser més massiu, i retenir aigua amb la vegetació.

- **Joan Morera, Centre Estudis Modelisme Vapor Barcelona (El Tren de l'Oreneta).** Es planteja quin serà el plànol urbanístic que servirà de base per al pla director. S'hauria d'unificar la visió que es té sobre el Parc. La seva activitat se centra en el trenet i la gran majoria del seus usuaris no tenen prou coneixement sobre el Parc, la seva vegetació i el seu patrimoni. El Tren de l'Oreneta és un incentiu principal a l'hora de visitar el parc per part de la ciutadania.

Aspectes a millorar del Parc:

- L'erosió de la muntanya. No està resolt d'on baixa l'escorrentia.
- Reparació de murs de contenció. S'ha reclamat a l'Ajuntament, sobretot el de la cantonada on hi ha un quadre elèctric que dona a l'escola Costa i Llobera.
- S'ha d'habilitar l'espai per a persones amb discapacitat. Han de pujar per una rampa que no està adaptada. El tren ha adaptat un vagó però no poden accedir-hi a la zona del trenet.
- Actualització de la regulació dels serveis: encara hi ha rètols de bar i ponis que ja no hi són de fa temps.
-

Usos a potenciar:

- Potenciar el circuit del tren i ampliar-lo.
- Edifici de Can Oliva com a local social i espai polivalent per a les entitats del barri. S'ha fet un estudi i conclou que caldrà rehabilitar-lo. Es considera que

- s'hauria de cedir perquè està dins del circuit i ja estan utilitzant el soterrani com a taller.
- Habilitar un aparcament per a la descàrrega de material, per no haver d'entrar amb els cotxes al parc.
- Lavabos públics per donar un servei digne. Les persones han de sortir del parc o els dirigeixen al castell.

Reptes:

- És l'únic tren i té un valor cultural. Estan fent els tràmits per ser un bé d'interès cultural.
- **Dolors Bastida, Institut Escola Costa Llobera.** Explica que el que avui exposa són reflexions fetes de manera conjunta amb altres escoles i famílies de l'entorn del Parc.
  - És un espai d'aprenentatge: s'hi fa part de l'educació física de l'escola i també es fa servir com a camí escolar. El Parc es considera una part de les escoles de l'entorn.
  - Espai de socialització i de trobada per a les famílies i els alumnes més grans en els caps de setmana.

Elements a millorar:

- Tenir cura de l'espai.
- Tot i tenir molta aigua, té pocs punts d'aigua per beure.
- Problemàtica amb els porcs senglars. Queden restes d'aliments de les famílies i fa que, al ser una entrada natural, els porcs arribin i facin destrosses tant al Parc com a l'escola. Cal fer barreres naturals.
- Afegir espais de trobada tranquils per fer un ús més contemplatiu del parc: bancs, espais per fer rotllana, àgora.
- Millorar la il·luminació: què cal il·luminar i que no.
- Més vigilància.
- Es converteix en espai de pràctiques poc saludables i després cal fer una neteja i que no quedi allà dies i dies.
- Abans de la pandèmia, en uns pressupostos participatius, es va demanar una aula de natura i ara es voldria recuperar.
- Un quiosc o punt de trobada permet tenir una zona controlada.

Potenciar:

- Aula de natura, amb material d'observació.
- Apadrinament per part de les escoles de zones del parc. Fer projecte d'aprenentatge en servei.
- Apadrinament arquitectònic de restes patrimonials del parc per part de les escoles.

Reptes:

- Consciència ecològica per vetllar per la no sobreexplotació.

Explicació del pla Director

- **Xavi Tercero, de Quòrum,** presenta el canal de comunicació entre la ciutadania i els tècnics municipals, procesparticipatiu@bcn.cat, perquè les veïnes i veïns passin la documentació que considerin que pot enriquir el procés. També s'informa que durant el mes de gener es farà una ronda d'entrevistes amb aquelles entitats, equipaments i col·lectius dels entorns del Parc per poder recollir informació que serveixi per a l'equip redactor del Pla.

- **Anna Feu, de l'equip redactor del Pla Director.** Explica que aquest encàrrec és un repte i que motiva molt a tot l'equip redactor del Pla Director. El Pla parla de valors paisatgístics, documentals, arquitectònics i patrimonials. Es farà una anàlisi exhaustiva amb un equip multidisciplinar. La informació que es pugui recollir és molt útil per entendre les lesions que pateix el parc. El Pla Director plantejarà unes pautes que permetran que qualsevol propera actuació vagi encaminada a una visió unitària. Permetrà evitar actuacions poc coordinades i segregades de la visió unitària i compartida del Parc.

El procés servirà per explicar el que l'equip redactor vagi fent i per generar sinergies amb els diferents agents presents.

Torn de paraules:

- **Amics i amigues del Parc de l'Oreneta:** urbanísticament cal definir el perímetre, accessos, veïns i manera de consolidar i documentar el Parc. La plataforma Amics i Amigues del Parc de l'Oreneta té molta documentació i coneixements sobre el Parc. En aquest sentit, s'ha organitzat circuits d'observació de flora i fauna, visites botàniques, observacions de mur de pedra seca, jornades amb persones expertes i amb assistència 30-40 persones i tenen molta informació a compartir amb l'equip redactor.
- **Amics i amigues del Parc de l'Oreneta:** Tenen un conflicte amb el procés d'urbanització. Les plataformes veïnals es van unir per evitar la degradació del parc. És un problema històric des del 1978. Cal una investigació que determini qui, per acció i/o omissió, n'és responsable i quines polítiques ho van provocar. Des de la Plataforma es proposen 3 sessions presencials a fer en aquest procés de participació:
  - Qualificació urbanística: desconexió amb el Parc de Collserola i l'especulació, conversa amb tècnics i què ha de dir el Pla amb l'ordenació urbanística. Havia estat un parc forestal i es va segregar.
  - Salvaguarda de la vegetació del bosc: reunir a experts independents amb experts de l'Ajuntament.
  - Sessió per identificar-ne els valors patrimonials.
- **Un veí comenta** que en manteniment hi ha un sobrecost perquè no està ben dimensionat. Es tracta com a parc urbà i no ho és. Les papereres que hi ha són com dels parcs o jardins de la ciutat i són petites i poc adaptades a l'entorn natural del Parc. La pavimentació no ha donat un bon resultat sobre l'erosió del sòl. Cal preservar-ne el valor patrimonial i les fonts s'estan degradant. Es tallen molts arbres però no es replanta. El Parc s'està deforestant i s'hauria de posar límits a la qualificació urbanística.
- **Un veí.** En la línia dels companys que han parlat, creu que s'haurien de fer sessions monogràfiques per tenir una mirada específica del Parc i també caldria una mirada específica sobre usos:

- Ús educatiu, partint de la singularitat del parc
- Esportiu
- Benestar

I desgranar, sessió a sessió, aquests usos lligant-los amb la mirada urbanística, patrimonial i natural.

- **De l'Institut Escola Costa Llobera** es comenta que caldria convidar les entitats de lleure a alguna sessió o passejada del procés participatiu.
- **De l'AFA Costa Llobera** es comenta que les tanques dels camins escolars estan brutes i hi ha unes en pendent a tocar de l'escola que són perilloses. Es respon, des de Parcs i Jardins, que es fa neteja diària i que s'ha passat al departament corresponent per resoldre el que s'ha comentat.
- **Una veïna** pregunta sobre la limitació del parc i les seves parcel·les urbanístiques: serà un pla director, va per districtes, correspon només a Sarrià o també a Pedralbes? Per saber qui hi està involucrat. Max Cahner respon que l'àmbit del Pla Director no està limitat a Sarrià-Sant Gervasi, sinó també al Districte de Les Corts, ja que hi ha una part del Parc que limita amb el barri de Pedralbes.
- **Amics i amigues del Parc de l'Oreneta:** els districtes no tenen poder de requalificació. Al 2008 ja es va intentar posar-hi la gossera i una residència de gent gran. El Pla Director proposa però no canviarà les qualificacions. El que es vol és no només que proposi sinó que es requalifiqui. Urbanisme ha d'entrar a la Comissió de Seguiment perquè pugui fer canvis i perquè no s'ho trobi fet. Preocupa la construcció d'un nou vial que connectaria el Parc amb l'Avinguda Pearson i quedaria segregat de Collserola.

Max Cahner afirma que el Pla Director marca les prioritats i criteris i a posteriori, en el cas que calgui, es plantejaria la modificació del Planejament en base el que digui el Pla Director del Parc de l'Oreneta. Francesc Jiménez explica que, precisament per blindar el Parc, es fa el Pla Director que l'Ajuntament assumeix com a propi. S'arriba a la conclusió que cal blindar el parc i fer de coixí del parc de Collserola. El Pla pot donar arguments perquè l'Ajuntament en faci el canvi urbanístic. El Pla ha de justificar el canvi de planificació que el protegeixi. El Pla Director no modifica, però justifica.

- **Un veí apunta** que hi ha un tema tècnic que no quadra amb el decret del procés participatiu que apunta que hi participarà el Departament d'Urbanisme de l'Ajuntament i en la Comissió de Seguiment del procés no hi és. Una proposta hauria de ser portar a la CdS el Departament d'Urbanisme d'Ecologia Urbana perquè hi participi activament.
- **Un veí apunta** que el Consorci del Parc de Collserola ha de ser a la Comissió de Seguiment.

- **Des de Districte** es diu que s'hi convidarà el Consorci de Collserola i la Gerència d'Urbanisme.
- **Amics i amigues del Parc de l'Oreneta:** el manteniment ha de millorar. Ara és un espai marró amb arbres on es fan podes "ninja", no de contenció. Més que plantar és que no es podi tant.
- **Izaskun Martí de Parcs i Jardins:** hi ha un problema de manteniment. La vegetació es mor perquè el sòl s'està empobrint i s'ha de veure com s'actua. Els arbres estan dèbils perquè no tenen nutrients. Si no es milloren els sòls, no es millorarà res. Cal un estudi arqueològic per veure com plantar i com millorar els sòls. Cal veure quin rec s'hi posa quan es planta i també cal estudiar com recuperar-ne les mines.
- **El moderador** per concloure recorda que el correu electrònic de contacte és el de procesparticipatiu@bcn.cat, i que al mes de gener es faran entrevistes amb col·lectius, s'habilitaran al Parc punts mòbils d'informació i participació per recollir aportacions dels usuaris del Parc, es faran també passejades amb col·lectius per treballar aquests temes, es treballarà amb alumnat i AFAS i es faran sessions presencials monogràfiques (usos, patrimoni...)
- **De l'Institut Escola Costa i Llobera** s'ofereixen a distribuir fulletons i altres informacions a les famílies per fomentar-ne la participació.

Acta elaborada per:

Obdulia Domínguez, Quòrum